Dodatek historyczny do „Gazety Polskiej” (19 października 2022) poświęcony polskim deszyfrantom

19.10.2022

Zapraszamy do lektury dodatku prasowego poświęconego polskim kryptologom, którzy w latach trzydziestych XX. wieku złamali szyfr Enigmy. Dodatek został przygotowany przez pracowników pionu edukacyjnego poznańskiego oddziału IPN.

W dodatku:

- dr Karol Nawrocki: *Sukces, który skrócił wojnę. Jak Polacy sprawili, że niemożliwe stało się możliwe*
- Witold Sobócki, *Klucz do Enigmy. Trzech Polaków przeciw maszynie*
- Witold Sobócki, *Nie tylko matematycy... Biuro Szyfrów przejmuje inicjatywę*
- dr Izabella Kopczyńska, *Na tropie szyfrów. Radiotechnik, kryptolog i twórca repliki Enigmy*

Poprzedni Strona
Następny Strona

Poznań

Dodatek IPN

POLSCY NAUKOWCY { ENIGMA BEZ TAJEMNIC }

GAZETA POLSKA

Jak Polacy sprawili, że niemożliwe stało się możliwe

Sukces, który skrócił wojnę

Złamanie szyfru Enigmy było gigantycznym osiągnięciem polskiej kryptologii. Czas skuteczniej opowiedzieć tę historię światu.

dr Karol
Nawrocki
prezes Instytutu Pamięci Narodowej

Wczesnym rankiem 30 sierpnia 1942 roku z portu w Tarencie wyszedł włoski tankowiec „San Andrea". Zadanie było jasne: dostarczyć paliwo do Afryki Północnej, gdzie wojska Osi dowodzone przez niemieckiego feldmarszałka Erwina Rommla zaczynały właśnie kolejną ofensywę przeciwko Brytyjczykom. „San Andrea" nie dopłynęła do celu. Jeszcze tego samego dnia została zatopiona przez brytyjskie samoloty. Na początku września jej los podzielił inny włoski tankowiec „Picci Fassio".
Wściekły Rommel podejrzewał włoskich sojuszników o zdradę. Dziś wiadomo, że o ruchach statków wroga na Morzu Śródziemnym, ale też w innych miejscach działań wojennych Brytyjczycy byli informowani dzięki przechwyconym niemieckim depeszom. Szyfrowane przy pomocy słynnej Enigmy – maszyny, której kody uchodziły za niemożliwe do złamania – w tym czasie już od miesięcy były regularnie czytane przez kryptologów z ośrodka Bletchley Park pod Londynem. Historycy wojskowości są zdania, że skróciło to II wojnę światową nawet o kilka lat i uratowało życie milionów ludzi. Wielki udział w tym sukcesie mieli młodzi polscy matematycy.
Korzeni tej historii trzeba szukać w roku 1929, gdy na Uniwersytecie Poznańskim ruszył kurs kryptologii, zorganizowany przez Biuro Szyfrów Oddziału II Sztabu Głównego Wojska Polskiego, dla najzdolniejszych studentów. Trzej wyróżniający się kursanci – Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski – znaleźli wkrótce zatrudnienie w Biurze Szyfrów: najpierw w jego poznańskiej ekspozyturze, a od września 1932 roku w warszawskiej centrali.
Po przeprowadzce do stolicy 27-letni Rejewski otrzymał nowe zlecenie: pracę nad złamaniem maszynowego szyfru Enigmy. Korzystając z matematycznej teorii permutacji, błyskawicznie poradził sobie z wyzwaniem, tak że jeszcze przed końcem 1932 roku możliwe stało się odczytanie pierwszych niemieckich depesz. „Był to niewątpliwie niemały sukces – wspominał po latach – zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę, że ani francuskie, ani angielskie biura szyfrów (...) pomimo długoletnich tradycji i doświadczeń w dziedzinie kryptologii i daleko większych niż polskie Biuro Szyfrów zasobów ludzkich i materialnych, nawet w roku 1938 jeszcze nie były w posiadaniu metody rozwiązania szyfru Enigma".
Lata 1932–1939 to „nieustanny pojedynek pomiędzy niemieckim i polskim biurem szyfrów, z którego stale wychodziliśmy zwycięsko" – jak zapamiętał Rejewski. Niemcy wciąż wprowadzali w swojej maszynie ulepszenia i zmieniali stosowane procedury. Polscy kryptolodzy nie pozostawali jednak w tyle, tworząc takie wynalazki jak zegar Różyckiego, płachta Zygalskiego, cyklometr i tzw. bomba Rejewskiego.
U progu wojny, w lipcu 1939 r., Polacy podzielili się swoją wiedzą i sprzętem z Brytyjczykami i Francuzami. We wrześniu tego samego roku, w obliczu niemieckiej i sowieckiej agresji zespół Biura Szyfrów ewakuował się na Zachód, gdzie dalej wspierał naszych sojuszników. Wiedza o wkładzie polskich kryptologów w złamanie szyfru Enigmy przez lata była nieznana, a i dziś jest za granicą słabo rozpowszechniona. Najwyższy czas opowiedzieć tę historię światu.

PARTNER DODATKU:

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Dodatek historyczny do „Gazety Polskiej" (19 października 2022) poświęcony polskim deszyfrantom

Pliki do pobrania

Dodatek prasowy IPN do Gazety Polskiej 19.10.2022 (pdf, 7.24 MB)